

К Р И Т Е Р И У М И

ЗА ДИЈАГНОСТИЧКИТЕ ПОСТАПКИ И ОЦЕНА НА ПРИВРЕМЕНАТА СПРЕЧЕНОСТ ЗА РАБОТА ПОРАДИ БОЛЕСТИ И ПОВРЕДИ ИЛИ ПОТРЕБАТА ЗА НЕГА НА БОЛЕН ЧЛЕН ОД ПОТЕСНОТО СЕМЈСТВО

За примена на Правилникот и Критериумите во здравствениот систем на Република Македонија, треба да се земат предвид следниве елементи:

I. ОСНОВ НА КРИТЕРИУМИТЕ

За остварување на привремената спреченост за работа поради болест и повреда или потреба за нега на член од потесно семејство, основ на критериумите е една шифра од МКБ – 10 - Меѓународната класификација на болестите и на сродните здравствени проблеми (десетта ревизија). Критериумите се однесуваат на болест, професионална болест, придружба, нега на член на семејство, изолација, дарување на крв, органи или повреди.

Ако постојат повеќе шифри се избира основното заболување - водечката дијагноза. Во случај на времетраење или престанок на привремената спреченост за работа за едно заболување или повреда, се укаже потреба истата да продолжи поради друга болест или повреда, избраниот лекар задолжително отвара ново боледување со новата шифра болеста или повредата со нов прв ден на спреченост за работа.

II. СОДРЖИНА НА КРИТЕРИУМИТЕ

Боледување до 7 дена

Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.

Избраниот лекар/ лекарот специјалист / субспецијалист за групите на МКБ – 10 за кои нема дефинирани критериуми, даваат мислење за привремена спреченост за работа врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки, согласно медицина базирана на докази.

Боледување до 15 дена

За продолжување на боледувањето до 15 дена потребно е да се направат предвидените дијагностички постапки и /или преглед од соодветен специјалист/субспецијалист во согласност со критериумите за боледување за соодветната дијагноза без кои не може да се продолжи боледувањето.

Боледување над 15 дена

Доколку лекувањето не е завршено и се уште постојат медицински индикации за продолжување на привремената спреченост за работа, истата се продолжува по проценка на Првостепените лекарските комисии на Фондот. ПЛК одлучува врз основа на отпусно писмо и/или специјалистички / субспецијалистички извештаи за извршени дијагностички или терапевтски процедури согласно критериумите. За дијагностичките постапки кои не можат да бидат реализирани во предвидениот рок од 15 дена, до Првостепената лекарска комисија потребно е да се достави медицинска документација (упат и потврда за закажан термин).

За привремена спреченост за работа над 60 дена, ПЛК одлучува врз основа на конзилијарно мислење издадено од 3 специјалисти / субспецијалисти од болница / универзитетска клиника. Конзилијарното мислење е со важност од 60 дена. При потреба од понатамошно продолжување потребно е да се достави ново конзилијарно мислење. Во конзилијарното мислење се наведува времетраењето на привремената спреченост за работа во зависност од тежината на заболувањето.

За продолжување на привремената спреченост за работа над 60 дена не е потребно конзилијарно мислење во следните случаи:

-за осигурено лице кое било на болничко лекување и по хоспиталниот период продолжува со медицинска рехабилитација како продолжено болничко лекување. Ако има потреба од продолжување на боледувањето по рехабилитацијата согласно временската рамка во критериумите за следните 60 дена потребно е конзилијарно мислење.

-за осигурено лице со тешко долготрајно заболување: малигни заболувања, цереброваскуларни инсулти со тешки последици, мултипла склероза, политраума и терминална фаза од болеста.

Кога е определен рокот за времетраење на спреченоста за работа, истата не се прекинува ако постои објективна спреченост за работа на осигуреникот, но

најдоцна до 12 месеци, односно до упатувањето до надлежниот орган за утврдување на работна способност, според прописите за пензиско и инвалидско осигурување.

Во случај кога надлежниот орган за утврдување на работна способност не ја утврди инвалидноста во рокот предвиден со законот, привремената спреченост за работа продолжува до денот на утврдување на инвалидноста, за период за кој се применуваат соодветните критериуми.

Кога надлежниот орган за оценување на работната способност утврди дека кај осигуреникот не постои инвалидност, односно лекувањето не е завршено, се додека постојат медицински индикации за привремената спреченост за работа, времетраењето на привремената спреченост за работа се продолжува по проценка на лекарските комисии на Фондот, според соодветните критериуми и обновена медицинска документација во прилог.

Согласно член 23 Запирање на исплата на надоместокот од Законот за здравствено осигурување (сл. бр. 19 од 16.02.2011 година)

Осигуреникот не може да оствари, односно ќе му се запре исплатата на надоместокот на плата за време на привремена спреченост за работа ако:

- 1) неоправдано не се јави на определен лекарски или комисиски преглед и лекување или свесно не се придружува кон упатствата на лекарот.
- 2) во времето на привремената спреченост за работа се утврди дека работи и остварува приходи и
- 3) на работодавецот кај кого нема други вработени, а во тој период остварува приходи.

Избраниот лекар е должен да го прекине боледувањето и пред истекот на рокот ако утврди дека здравствената состојба е подобрена односно не постојат повеќе индикации за боледување и осигуреникот може да продолжи со работа

ГРУПА I. ОДРЕДЕНИ ИНФЕКТИВНИ И ПАРАЗИТСКИ БОЛЕСТИ (A00-B99)

Цревни инфективни болести (A00-A09)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спременост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, копрокултура.(ПЗЗ)

Над 15 дена: нема оправданост за продолжување на боледувањето

Вирусни ентерити (A08)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спременост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи (ПЗЗ), копрокултура, антитела на вируси (Adeno, Rota, др.)

Над 15 дена: нема оправданост за продолжување на боледувањето

Туберкулоза (A15-A19), Респираторна туберкулоза, бактериолошки и хистолошки потврдена - Tuberculosis organum respiratorium (A15)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спременост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, ВК, Rtg pulmo et cor (РА и профил), преглед од пнеумофтизиолог/интернист. (СЗЗ)

Над 15 дена: додека трае болничкото лекување и уште 6 месеци по излегувањето од болница. Кај мултирезистентната туберкулоза спременоста за работа е според оценката на пнеумофтизиологот/интернист, потврдено со лабораториски и дијагностички постапки и анализи.(и конзилијарно мислење) (да се утврди временска рамка)

Туберкулоза на нервниот систем (A17)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спременост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, ВК, Rtg pulmo (РА и профил), PPD, преглед од пнеумофтизиолог/интернист или невролог.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: додека трае болничкото лекување и уште 6 месеци по излегувањето од болница. Кај мултирезистентната туберкулоза апсолутната спременост за работа е според оценката на пнеумофтизиолог/интернист или невролог, потврдено со лабораториски и дијагностички постапки и анализи(и конзилијарно мислење) (да се утврди временска рамка)

Туберкулоза на коски и зглобови (A18.0)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спременост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, ВК, Rtg pulmo (РА и профил), PPD, скинтиграфија на коски преглед од пнеумофтизиолог/ ортопед. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : додека трае болничкото лекување и уште 6 месеци по излегувањето од болница. Кај мултирезистентната туберкулоз спреченоста за работа е според оценката на пнеумофтизиолог /ортопед , потврдено со лабораториски и дијагностички постапки и анализи (конзилијарно мислење) (да се утврди временска рамка)

Туберкулоза на генитоуринарен систем - Tuberculosis sistematicis genitourinarii (A18.1)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена : стандардни лабораториски анализи, преглед од пнеумофтизиолог/ гинеколог кај жени и уролог и/или нефролог, вредности на протеини во урина во тек на 24 часа, PPD, ултразвук (ЕНО) на бубрег, интравенска урографија, радиоренографија, Rtg pulmo, уринокултура. (СЗЗ)

Над 15 дена : додека трае болничкото лекување. Кога ќе се потврди туберкулозата, спреченоста трае до 10 месеци според мислењето на пнеумофтизиолог/ гинеколог кај жени и уролог и/или нефролог.(конзилијарно мислење)

Одредени зоонозни бактериски болести (A20-A49)

Одредени зоонозни бактериски болести (A20-A28) Други бактериски болести (A30-A49)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, копрокултура, уринокултура, ЕНО на абдомен, преглед од интернист/инфектолог. (СЗЗ)

Над 15 дена : додека трае хоспитализацијата за оние болести каде што тоа е потребно, а после излегувањето од болница по проценка на инфектологот- До 2 месеци од почетокот на боледувањето

Инфекции главно со сексуален начин на пренесување (A50-A64) - Сифилис (A50), Гонококна инфекција (A54), Трихомонијаза (A59), Аногенитална херпес вирусна (herpes simplex) инфекција (A60)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од дерматовенеролог или гинеколог/уролог. (СЗЗ)

Над 15 дена : нема основ за продолжување на боледувањето при компликации според индикации од соодветен специјалист до 1 месец од почетокот на боледувањето.

Други болести предизвикани со хламидии (A70-A74)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки, (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, микробиолошки брис од кожа или слузници, преглед од офталмолог, инфектолог или дерматовенеролог.

(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : (при) хоспитализацијата за оние болести каде што тоа е потребна, а после излегувањето од болница по проценка на (офталмолог, инфектолог или дерматовенеролог) инфектологот до 1 месец од почетокот на боледувањето.

Вирусни инфекции на централниот нервен систем (A80-A99)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, лумбална пункција, преглед од инфектолог или невролог. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : (при) хоспитализацијата за оние болести каде што тоа е потребна, а после излегувањето од болница по проценка на инфектологот до 1 месец од почетокот на боледувањето.

Вирусни инфекции што се карактеризираат со лезии на кожата и на мукозната мембрана (B00-B09) - Зостер - Herpes zoster (B02)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од дерматовенеролог. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : (при) хоспитализацијата за оние болести каде што тоа е потребно, а после излегувањето од болница по проценка на специјалист. (до 21 ден од почетокот на боледувањето.

Вирусен хепатит (B15-B19)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена стандардни лабораториски анализи, преглед од инфектолог и/или гастроентеролог, хепатограм, хепатитис маркери, ЕНО на абдомен. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : до постигнувањето на клиничка ремисија на болеста, обично со траење до 3 месеци, во одредени случаи и подолго според мислењето на инфектолог или гастроентерохепатолог (конзилијарно мислење) (да се утврди временска рамка)

Болест од вирусот на хуманата имунодефициенција - HIV (B20-B24)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена стандардни лабораториски анализи, преглед од инфектолог и/или пулмолог, гастроентеролог, хематолог, хепатограм, трансaminaзи, Елиса тест, хепатитис маркери, имунолошки статус (протеинограм, Ig - G, A, M, E, CIK, PPD, комплемент и компоненти), ЕНО на абдомен. (СЗЗ)

Над 15 дена : во случаи кога е индицирана хоспитализација и после излегување од болница до 10 месеци. (со конзилијарно мислење)

Други вирусни болести (B25-B34) - Цитомегаловирусна болест (B25), Паротит (B26), Инфективна мононуклеоза (B27)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од инфектолог.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : во случаи кога е индицирана хоспитализација и после излегување од болница по проценка на инфектологот.(СЗЗ)(до 21 ден од почетокот на боледувањето.)

Микози (B35-B49), Дерматофитоза (B35)

Нема основ за боледување

Други површински микози (B36), Питириазис верзиколор - Pityriasis versicolor (B36.0)

Нема основ за боледување

Кандидијаза (B37)

Нема основ за боледување

Протозоални болести (B50-B64) - Маларија (B50-B54), Токсоплазмоза (B58)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена:, стандардни лабораториски анализи, преглед од инфектолог.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : според проценка на инфектолог (СЗЗ(при хоспитализација до 21 ден од почетокот на боледувањето).

Хелминтијази (B65-B83)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од инфектолог.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : според проценка на инфектолог (СЗЗ) (при хоспитализација до 21 ден од почетокот на боледувањето.)

Ехинококоза (B67)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, Rtg на бели дробови , ЕНО абдомен, преглед од инфектолог, интернист и/или хирург. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : доколку има компликации според проценка на специјалистите(при хоспитализација до 21 ден ден од почетокот на боледувањето.)

Педикулоза (B85)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: нема основ за продолжување на боледувањето

Скабиес (B86) Акаријаза и други инфестации (B87-B89)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи преглед од дерматовенеролог/интернист (СЗЗ)

Над 15 дена : доколку има компликации, според проценка на специјалистите (СЗЗ) (до 21 ден ден од почетокот на боледувањето.)

ГРУПА II - НЕОПЛАЗМИ (C00-D48)

Малигни неоплазми (C00-C97), Малигни неоплазми на усната, на усната празнина и на фаринксот (C00-C14)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи преглед од ОРЛ специјалист, максилофацијален хирург и/или онколог. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и за време на спроведувањето на оперативна лекување, радио- и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигни неоплазми на дигестивните органи (C15-C26)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи (ПЗЗ) преглед, од гастроентерохепатолог, хирург и/или онколог, и други испитувања по индикација на соодветни лекари специјалисти.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и за време на спроведувањето на оперативна лекување, радио- и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигни неоплазми на респираторните и интраторакалните органи (С30-С39)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи (ПЗЗ) преглед, од гастроентерохепатолог, хирург и/или онколог, и други испитувања по индикација на соодветни лекари специјалисти.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигна неоплазма на коска и на зглобна рскавица (С40- С41) - Меланом и други малигни неоплазми на кожата (С43-С44), Малигна неоплазма на мезотелијалното и на мекото ткиво (С45-С49)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, ЕНО на абдомен преглед од соодветни специјалисти (ортопед, дерматовенеролог, хирург и/или онколог). Rtg и СТ.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигна неоплазма на дојка (С50)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, ЕНО на дојка, мамографија, преглед од хирург/радиолог.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигни неоплазми на женските генитални органи (С51-С58)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од соодветен специјалист, колпоскопија, Раpapicolaу (ПАП) тест, ЕНО на генитални органи, биопсија со патохистолошка обработка .(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигни неоплазми на машките генитални органи (С60-С63)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од соодветен специјалист, ЕНО на: простата, тестиси, мочен меур и бубрег, биопсија со патохистолошка обработка. .(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигни неоплазми на уринарниот тракт (С64-С68)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од соодветен специјалист, ЕНО на урогенитален тракт , биопсија со патохистолошка обработка. .(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигни неоплазми на око, мозок и на други делови од централниот нервен систем (С69-С72)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од офталмолог/неврохирург, ЕНО, КТ (СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигни неоплазми на тироидната и на други ендокрини жлезди (С73-С75)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од соодветен специјалист, ЕНО, КТ .(СЗЗ, ТЗЗ)биопсија со патохистолошка анализа (тироидна жлезда), скинтиграфија, хормонален статус (тироидна жлезда и хипофиза)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.

Малигни неоплазми на недоволно дефинирани, секундарни и на неозначени локализации (С76-С80)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од соодветен специјалист, ЕНО, КТ .(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.(С33, Т33)

Малигни неоплазми на лимфното, хематопоеитичкото и сродно ткиво (С81-С96)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(П33)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од хематолог, крвна размаска, ЕНО, КТ .(С33, Т33)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 10 месеци кога отпочнува обработката за ИПК.(С33, Т33)

In situ неоплазми (D00-D09), Бенигни неоплазми (D10-D36), Неоплазми со несигурна или со непозната природа (D37-D48)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(П33)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од соодветен специјалист, ЕНО (С33)

Над 15 дена : во случаи каде е индицирана хоспитализација, како и при оперативно лекување, радио-и/или хемо- терапија и трае до 6 месеци (С33, Т33)

ГРУПА III - БОЛЕСТИ НА КРВТА И КРВОТВОРНИТЕ ОРГАНИ И ОДРЕДЕНИ ЗАБОЛУВАЊА ШТО ГО ЗАФАЌААТ ИМУНИОТ МЕХАНИЗАМ (D50-D89)

Нутритивни анемии (D50-D53), Хемолитични анемии (D55-D59), Апластични и други анемии (D60-D64)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(П33)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од интернист /гастроентерохепатолог/трансфузиолог/ хематолог, крвна размаска .(С33, Т33)

Над 15 дена : кога Fe е под 5 mcg/L или хемоглобинот понизок од 100 g/L и трае до 2 месеци кај потешките форми според мислењето на хематолог, до 6 месеци. (конзилијарно мислење)

Коагулациони дефекти, пурпура и други хеморагични состојби (D65-D69)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(П33)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од интернист-хематолог и/или трансфузиолог, крвна размаска основни тестови за испитување на хемостаза (време на крварење и време на коагулација, протромбински индекс), .(С33, Т33)

Над 15 дена: при тешки нарушувања на хемостазата во хоспиталниот и постхоспиталниот период до 6 месеци по завршување на хоспиталниот период (со конзилијарно мислење)

Други болести на крвта и крвотворните органи (D70-D77), Агранулоцитоза (D70)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од хематолог и/или трансфузиолог,, крвна размаска, ,(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : во услови на хоспитално или амбулантно лекување до стабилизирање на состојбата. Исто така, постои и во периоди на егзацербација (влошување) и трае до 2 месеци или до 6 месеци според мислење на хематолог.(со конзилијарно мислење)

Одредени заболувања што го зафаќаат имуниот механизам (D80-D89) - Имунодефицит со дефекти главно на антитела (D80), Комбинирани имунодефицити (D81); Саркоидоза (D86) - Белодробна (D86.0); На лимфни јазли (D86.1); Комбинирана (D86.2); На кожата (D86.3); Други заболувања што го зафаќаат имуниот систем, неklasифицирани на друго место (D89) - Поликлонална хипергамаглобулинемија (D89.0), Криоглобулинемија (D89.1), Хипергамаглобулинемија, неозначено (D89.2)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: клинички преглед, стандардни лабораториски анализи, преглед од соодветен специјалист, ,(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : до постигнување ремисија (да се утврди временска рамка)

ГРУПА IV - ЕНДОКРИНИ, НУТРИТИВНИ И МЕТАБОЛИЧНИ БОЛЕСТИ (E00 - E90)

Заболувања на тиреоидната жлезда (E00 - E07)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, TSH, FT4 преглед од интернист,ЕКГ ЕНО на штитната жлезда. (СЗЗ)

Над 15 : при тиреотоксикоза до клиничка ремисија на болеста до 2 месеца, а кај тешките форми до 4 месеци според мислењето на соодветниот специјалист. (со конзилијарно мислење)

- во случаите на хипотиреоза до постигнување на метаболната контрола, односно клиничка ремисија (да се утврди временска рамка)

-кај гушавост пропратена со компресивен синдром до корекција на состојбата.

Нема можност за продолжување на боледувањето при еутиреотична и некомплицирана гушавост.

Дијабетес мелитус (E10 – E16)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, OGTT преглед од интернист/ ендокринолог.(ПЗЗ; СЗЗ)

Над 15 : При акутните компликации на болеста и во случаите на нестабилен дијабет до постигнување на метаболната контрола до 2 месеци од дијагностицирањето Во случај на чести акутни компликации да се упати на ИПК.

Заболувања на другите ендокрини жлезди (E20 - E35)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕНО испитувања, преглед од интернист/ендокринолог (ендокринолошки лабораториски минимум). (СЗЗ)

Над 15 : При акутните компликации на болеста до 4 месеци од дијагностицирањето(со конзилијарно мислење) (ТЗЗ) Во случај на чести акутни компликации до 6 месеци да се упати на ИПК.

Метаболични заболувања (E70 -E78)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕНО испитувања, преглед од интернист/ендокринолог (ендокринолошки лабораториски минимум). (СЗЗ)

Над 15 : При акутните компликации на болеста до 4 месеци од дијагностицирањето(со конзилијарно мислење) Во случај на чести акутни компликации до 6 месеци да се упати на ИПК.

ГРУПА V - ДУШЕВНИ РАСТРОЈСТВА И РАСТРОЈСТВА ВО ОДНЕСУВАЊЕТО (F00-F99)

Растројствата од групата деменции (F00-F09) се обработени на соодветни места со основната болест.

Душевные растројства и растројства во однесувањето предизвикани со употреба на психоактивни супстанции (F10-F19)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, хетероанамнеза, преглед од психијатар.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : постои во услови на хоспитално или амбулантско лекување и трае до 3 месеци.. Осигурениците лекувани во дневна болница потребно е задолжително да бидат упатени на лекарска комисија за продолжување на боледувањето на секои 30 дена со потврда од здравствената установа дека е на дневноболничко лекување.

При оштетувања на личноста и психички нарушувања (алкохолна параноја, алкохолни халуцинози, соматски оштетувања) може да трае до 6 месеци.(конзилијарно мислење)

При тешки нарушувања се прави обработка за ИПК за утврдување на потполна неспособност за работа.

Шизофренија, шизотипни растројства и налудничави растројства (F20-F29)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, хетероанамнеза, преглед од психијатар.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : постои во услови на хоспитално или амбулантско лекување и трае до 3 месеци.по хоспитализацијата.(со конзилијарно мислење) Осигурениците лекувани во дневна болница потребно е задолжително да бидат упатени на лекарска комисија за продолжување на боледувањето на секои 30 дена со потврда од здравствената установа дека е на дневноболничко лекување.

При оштетувања на личноста и психички нарушувања може да трае до 6 месеци (со конзилијарно мислење) При тешки нарушувања се прави обработка за ИПК за утврдување на потполна неспособност за работа.

Растројства на расположението (афективни растројства) (F30-F39)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, хетероанамнеза, преглед од психијатар.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : постои во услови на хоспитално или амбулантско лекување и трае до 3 месеци.по завршена хоспитализација (со конзилијарно мислење) Осигурениците лекувани во дневна болница потребно е задолжително да бидат упатени на лекарска комисија за продолжување на боледувањето на секои 30 дена со потврда од здравствената установа дека е на дневноболничко лекување.

Кај тешки форми како делирантна манија, агитирана депресија, ступорозна депресија, или кога болеста без ремисија поминува во спотивната фаза, или добива хроничен тек може до 6 месеци (со конзилијарно мислење)

Доколку се работи за случај со чести психотични епизоди со ремисии пократки од 6 месеци или епизоди резистентни на терапија без можност за постигнување задоволителни ремисии, се врши обработка на пациентот за ИПК.

Невротски, стресогени и соматоформни растројства (F40-F48)

Оваа група ги опфаќа следните растројства:

Фобични анксиозни растројства (F40) (група растројства кај кои анксиозноста е предизвикана единствено или претежно во определени добро дефинирани ситуации, што во тоа време не се опасни).

Други анксиозни растројства (F41) (растројства кај кои појавата на анксиозност е главниот симптом и кои не се ограничени на било која посебна ситуација во околината).

Опсесивно-компулсивни растројства (F42), Реакција на тежок стрес и растројства на приспособувањето (F43), Дисоцијативни (конверзивни) растројства (F44), Соматоформни растројства (F45), Други невротски растројства (F48)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, преглед од психијатар (.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15: постои во услови на хоспитално или амбулантско лекување и трае до 1 месец по хоспитализацијата. или при амбулантно лекување во траење од еден месец.

Кај тешки форми со регресивни промени на личноста, резистентни на терапија (тешки опсесивни растројства, фобични состојби тешки депресивни состојби или изразени конверзивни растројства) може да трае до 6 месеци.(со конзилијарно мислење)

Растројства на личноста и растројства на однесувањето кај возрасни (F60 – F69)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, хетероanamнеза, преглед од психијатар (.(СЗЗ, ТЗЗ))

Над 15 : при декомпензација на состојбата, што поприма квалитети на психоза, кога е неопходна хоспитализација и трае до 3 месеци по излегување од болница.(со конзилијарно мислење)

ГРУПА VI - БОЛЕСТИ НА НЕРВНИОТ СИСТЕМ (G00 – G99)

Воспалителни болести на централниот нервен систем (G00 – G09)

Опфаќа: Meningitis, Encephalitis, Myelitis, Encephalomyelitis, Abscessus intracranialis et intraspinalis, Granuloma intracraniale et intraspinale.

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог или инфектолог ,(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : при хоспитализација и рехабилитација до 3 месеци од почетокот на боледувањето. (со конзилијарно мислење)

Системски атрофии што примарно го зафаќаат централниот нервен систем (G10–G13)

Опфаќа: Huntington-ова болест (Chorea chronica progressiva hereditaria), Херeditарна атаксија (Ataxia hereditaria), Спинална мускулна атрофија (Atrophia spinalis progressiva) и сродни синдроми.

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог ,ЕЕГ, ЕМГ , (СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : при хоспитализација и трае уште 2 месеци по излегување од болница.(со конзилијарно мислење)

- Кај потешките форми како спастичен синдром со спастична слабост на екстремитетите; синдром на спинална мускулна атрофија со мускулна слабост и атрофии; булбарна парализа со дисфагија и дизартрија; атаксија; атрофија на оптикус со слепило, трае подолго по мислење на невролог. (Да се утврди до кој временски период)

- Во одминат стадиум на овие заболувања со тешки параплегични, квадриплегични или булбарни нарушувања како и кај Huntington-овата болест во моментот на поставување на дијагнозата, пациентот се подготвува за ИПК за утврдување на потполно и трајно изгубена работна способност.

Екстрапирамидни заболувања и заболувања на движењето (G20 – G26)

Опфаќа: Parkinson- ова болест, секундарен паркинсонизам, други дегенеративни болести на базалните ганглии, дистонија, други екстрапирамидни заболувања и болести на движењето (тремор, миоклонус, хореа, тикови од органско потекло).

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог ,ЕЕГ, ЕМГ ,КТ (СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : при утврдување на дијагнозата или при хоспитализација до 2 месеци ,

Кај потешките случаи со изразени невролошки знаци: ригор, акинезија, тремор или хореа, атетоза, бализам, дистонија или пак со психички нарушувања, може да трае до 6 месеци.(со конзилијарно мислење)

Во одминат стадиум на болеста со развиена клиничка слика и со интелектуално пропаѓање до деменција пациентот се обработува за ИПК за одредување на потполно и трајно изгубена работна способност.

Други дегенеративни болести на нервниот систем (G30 – G32)

Опфаќа: Alzheimer-ова болест, Циркумскриптна мозочна атрофија – Pick-ова болест (опфатени и во групата деменции F00 – F03).

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог ,ЕЕГ ,КТ (СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : бидејќи се работи за прогресивни и иреверзибилни деменции во моментот на поставување на дијагнозата работната способност е потполно и трајно изгубена По поставување на дијагнозата се врши обработка за ИПК.

Демиелинизирачки болести на централниот нервен систем (G35 – G37)

Опфаќа: Мултипла склероза (Sclerosis multiplex), Оптички невромиелит –Devic (Neuromyelitis optica – Devic), Акутен и субакутен леукоенцефалит – Hurst (Leucoencephalitis haemorrhagica acuta et subacuta – Hurst), други демиелинизирачки болести на централниот нервен систем.

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог ,МР ,КТ (СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 : при акутна фаза и во фазите на егзацербација и трае до 3 месеци.

- Во подоцните потешки фази на егзацербација со заостанати резидуи особено од типот на паралегија, атаксија и нарушена функција на свинктерите може да трае и до 6 месеци.) или подолго по мислење на невролог. (да се утврди до кој временски период)

- Кај малигна форма на болеста трајно се губи работната способност и се прави обработка за ИПК.

- Кај акутен и субакутен леукоенцефалитис – Hurst во моментот на поставување на дијагнозата постои потполн губиток на работна способност.

Епизодни и пароксизмални заболувања (G40 – G47),

Епилепсија (G40 – G41)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, хетероанамнестички податоци, преглед од невролог, ЕЕГ (СЗЗ)

Над 15: нема основ за продолжување на боледувањето доколку нема повторувачки напади и додатни компликации. Кога е индицирана хоспитализација уште 1 месец по излегување од болница.

Кај формите резистентни на лекови, со лошо контролирани напади и со психички промени може да трае и до 4 месеци, кога ќе се упати на ИПК за одредување на потполн губиток на работната способност.

Мигрена и други форми на главоболка (G43 – G44)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, хетероанамнестички податоци, преглед од невролог.(СЗЗ)

Над 15: при хоспитализација, до 7 дена по излегување од болница.

Транзиторни церебрални исхемични напади и васкуларни синдроми на мозокот кај цереброваскуларни болести (G45 – G46)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог.(СЗЗ)

Над 15: периодот на лекување и рехабилитација и трае до 3 месеци.(со конзилијарно мислење)

Заболувања на нерви, нервни корени и плексуси (G50 –G59)

Привремената спреченост за работа при оштетувања и болести на кранијалните нерви (G50 – G53) се оценува во склоп на основната болест и зависи од нејзиниот тек и исход, со исклучок на идиопатската форма на Neuralgia nervi trigemini (G 50) и Paralysis nervi facialis peripherica Bell (G51).

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог.(СЗЗ)

Над 15: кај неуралгија на н. тригеминус во периодот на интензивни и чести напади, а кај парализа на н. фацијалис во акутната фаза на болеста. и трае од 4 до 6 недели.

Заболувања на нервни корени и нервни плексуси (G54 –G59)

Заболувања на брахијален и лумбален плексус, цервикален, торакален и лумбален корен, Компресии на нервен корен и плексус кај болести класифицирани на друго место, Мононевропатии на горен и долен екстремитет.

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог/ ортопед / физијатар, Rtg на рбетен столб..(СЗЗ)

Над 15: при спроведување на дијагностички процедури, лекување и рехабилитација како и во фаза на акутни болки и трае до 2 месеци.

Полиневропатии и други заболувања на периферниот нервен систем (G60 – G64)

Воспалителни полиневропатии, други полиневропатии предизвикани од лекови, алкохол, токсични агенси, зрачење.

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог.(СЗЗ)

Над 15: доколку има хоспитализација до излегување од болница, при потешките невролошки нарушувања(парези, парализи, атаксија) до 6 месеци од почетокот на заболувањето(со конзилијарно мислење)

Болести на невромускулна спојка и мускулни болести (G70 – G73), Миастенија гравис (Myasthenia gravis) и други невромускулни заболувања (G70)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог, Prostigminski тест .(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15: кај окуларната и лесната генерализирана форма при акутната фаза и во фазите на егзацербација до 3 месеци.(со конзилијарно мислење)

- Кај умерената генерализирана форма со зафатени скелетни и булбарни мускули и со незадоволителен одговор на лекови до 6 месеци.(или подолго според мислење на невролог.)(конзилиум)

- Кај тешките форми со незадоволителен одговор на лекови се прави обработка за ИПК за траен и потполн губиток на работната способност.

Примарни заболувања на мускулите: Мускулна дистрофија, Миотонични заболувања, Други миопатии (G71 – G73)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи, преглед од невролог.(СЗЗ)

Над 15: доколку има хоспитализација до излегување од болница, или подолго во зависност од тежината на клиничката слика. (да се утврди временска рамка)

- Кај формите со нарушени движења, генерализирана мускулна слабост и оштетување на висцералните органи се прави обработка за ИПК за потполн и траен губиток на работната способност.

Хемиплегија, Параплегија, Тетраплегија и Други паралитични синдроми (G81 -G83)

Оваа група опфаќа состојби кои што се предизвикани од различни причини. Привремената спреченост за работа се оценува во склоп на основната болест и зависи од нејзиниот тек и исход при што должината на боледувањето се одредува со наод од соодветен специјалист (конзилиум), а за подолготрајно боледување и при трајна неспособност за работа се упатува на ИПК.

ГРУПА VII -БОЛЕСТИ НА ОКОТО И ПОМОШНИОТ ОЧЕН АПАРАТ (H00-H54)

Болести на очниот капак, лакрималниот систем и орбитата (H00-H06)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: клинички преглед, стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог.(СЗЗ)

Над 15 : специјалистички извештај во акутни случаи до смирување на акутните симптоми, до 4 недели. Отпусно писмо со препорака за боледување ако е потребна хоспитализација и оперативен зафат, до 2 недела по хоспитализација.

Болести на конјунктивата (Н10-Н13)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог.(СЗЗ)

Во акутна фаза спреченоста за работа трае до15 дена.

Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена.

Болести на склерата, корнеата и цилијарното тело - Scleratitis, Keratitis, Iridocyclitis (Н15-Н22)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : специјалистички извештај за спреченост за работа во акутната фаза до 4 недели. Отпусно писмо со препорака за боледување ако е потребна хоспитализација со спреченост на работа до 2 недели по хоспитализација.

Болести на леќата (Н25-Н28)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 ден: Отпусно писмо со препорака за боледување, за катаракта каде е индицирано оперативно лекување (класична метода) и тоа кај монокуларна катаракта, ако видната острина е под 0,1, а кај болни со бинокуларна катаракта, ако видната острина е од 0,1 до 0,5 и трае до 4 недели по операцијата. Во случај на појава на компликации боледувањето трае според мислење на офталмохирургот(да се утврди временска рамка).При операција на катаракта со ФАКО методата боледувањето трае до 7 дена по оперативното лекување.

Болести на хориоидеата и ретината (Н30-Н36)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена : специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување според мислење на офталмолог, во тек на утврдување на дијагнозата, при хоспитализација, во тек на конзервативно лекување и рехабилитација до 2 месеци од почетокот на боледувањето.

Кај промени, кај кои не е нарушена видната острина, не постои спреченост за работа

Глауком (Н40-Н42)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препоерака за боледување. Спреченост за работа трае до медикаментозна или оперативна компензација на најзначајните параметри - интраокуларен притисок до 3 kPa (22,4 mmHg) и запирање на стеснувањето на видното поле до 30 дена од почетокот на боледувањето. Во случај на оперативен третман по хоспитализација до 2 месеци.

Болести на стаклестото тело и очното јаболко (Н43-Н45)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај според мислење на офталмолог, во тек на утврдување на дијагнозата и конзервативно лекување до 30 дена од почетокот на боледувањето. За оперативно лекување потребно е отпусно писмо со препоерака за боледување и истото може да се продолжуваи до 2 месеци по завршена хоспитализација.(конзилијарно мислење)

Кај промени каде не е нарушена острината на видот, не постои спреченост за работа.

Болести на оптичкиот нерв и видните патишта (Н46-Н48)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препоерака за боледување според мислење на офталмолог, во тек на утврдување на дијагнозата и лекување, истото трае до 2 месеца од почетокот на боледувањето.

Болести на очните мускули, бинокуларни движења, акомодација и рефракција (Н49-Н52)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: За спреченост на работа потребен е специјалистички извештај во тек на утврдување на дијагнозата, конзервативно лекувањето и рехабилитацијата до 30 дена од почетокот на боледувањето. Отпусно писмо со препоерака за боледување потребно е при оперативен третман со рехабилитација до 6 недели од почетокот на боледувањето.

Нарушување на видот и слепило (Н53-Н54)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед од офталмолог(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување според мислење од офталмолог во тек на утврдување на дијагнозата, за време на хоспитализација (ако е индицирана), во тек на лекување и рехабилитација до 4 недели од почетокот на боледувањето.

ГРУПА VIII - БОЛЕСТИ НА УВОТО И БОЛЕСТИ НА МАСТОИДНИОТ ПРОДОЛЖЕТОК (H60 - H95)

Болести на надворешното уво – M. auris externaе (H60 – H62)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

Спреченоста за работа постои во акутна фаза на болеста и истата трае до 7 дена од почетокот на боледувањето.

Над 7 дена нема основ за продолжување на боледувањето

Болести на средното уво и на мастоидниот продолжеток - M. auris mediae i Mastoiditis ac. (H65 – H75)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

Спреченоста за работа во акутната фаза и во фазата на акутни егзацербации на болеста и трае до седум 7 дена.

До 15 дена: клинички преглед, ОРЛ преглед, стандардни лабораториски анализи, Rtg на мастоидниот продолжеток, брис од уво.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување за Mastoiditis ac. кога е индицирана хоспитална интравенозна антибиотска терапија и хируршки третман и трае до 4 недели по завршено болничко лекување.

Заболувања на вестибуларната функција - Morbi funcionales organorum vestibularium (H81), Вертигинозни синдроми кај болести класифицирани на друго место (H82)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: ОРЛ преглед, стандардни лабораториски анализи, аудиометрија, калорично испитување на подразливоста на вестибуларниот апарат. (ПЗЗ, СЗЗ)

Спреченост за работа за Мениеровата болест постои додека трае акутната фаза и истата трае до 14 дена од почетокот на боледувањето.

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување за Neuritis n.vestibularis во акутната фаза кога е индицирана хоспитализација и истото трае до 4 недели по завршено болничко лекување.

Други болести на внатрешното уво (H83)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

Во акутна фаза на болеста спреченост за работа трае до 7 дена од почетокот на боледувањето.

До 15 дена: ОРЛ преглед, иследување на слухот и/или на вестибуларната функција. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување за пациенти кај кои е потребна хоспитализација поради оперативен третман и трае до 4 недели по завршено болничко лекување .

Други заболувања на увото - Disorders auris (H90 - H95)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: ОРЛ преглед, стандардни лабораториски анализи, аудиометрија (ПЗЗ, СЗЗ) .

Во случај на задоцнето лекување без спроведена хоспитализација боледувањето трае до 14 дена.

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување само во случаите на акутно губење на слухот на едното или обете уши кога е индицирана итна хоспитализација поради навремено лекување и трае до 4 недели од почетокот на боледувањето.

ГРУПА IX - БОЛЕСТИ НА ЦИРКУЛАТОРНИОТ СИСТЕМ (I00 - I99)

Акутна ревматска грозница (I00 - I02) и хронични ревматски болести на срцето (I05 - I09)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, ЕКГ, ЕХО на срце, серолошки испитувања (AST, RF), преглед од интернист/кардиолог/ревматолог. (ПЗЗ, СЗЗ) .

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување во акутната фаза на болеста со артикуларни манифестации и позитивен биолошки синдром (хоспитално и постхоспитално лекување) и истото може да се продолжува до 3 месеци од почетокот на боледувањето.(конзилијарно мислење)

Хипертензивни болести (I10 - I15)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

Во случаите на средно тешка и лесна хипертензија со изразени симптоми (главоболка, вртоглавица и др.) боледувањето трае до 7 дена.

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, ЕКГ. (ПЗЗ, СЗЗ) .

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување при случаите на малигна хипертензија (дијастолен притисок > 130 mmHg со прогресивно оштетување на целните органи) и тешка хипертензија (ТА > 180/ > 110 mmHg со знаци на висцерализација) во траење до 2 месеци од почетокот на боледувањето. Во случаите на хипертензивна криза и хипертензивна енцефалопатија до смирување на состојбата со траење до 1 месец од почетокот на боледувањето.

Исхемична болест на срцето (I20 - I25)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, ЕКГ, ехокардиограм, ензимски статус (LDH и СРК), преглед од интернист/кардиолог. (ПЗЗ, СЗЗ, ТЗЗ) .

Над 15 дена: : специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при нестабилна ангина пекторис со траење до 1 месец од почетокот на боледувањето. Отпусно писмо со препорака за боледување при акутен инфаркт на миокардот (при секој инфаркт на миокардот е индицирана хоспитализација) и истото може да се продолжува до 3 месеци од почетокот на боледувањето, а во тој период се изведува рехабилитацијата со контролната ергометрија (КСТ).(конзилијарно мислење)

Пулмонална срцева болест и болести на пулмоналната циркулација (I26 - I28)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, ЕКГ, Rtg на бели дробови и срце (ПА и профил), преглед од интернист. (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при респираторна инсуфициенција со ЕКГ и хематолошки промени и истото може да се продолжува до 3 месеци од почетокот на боледувањето(конзилијарно мислење).

Други болести на срцето - перикардитис, валвуларни болести, миокардитис, миокардиопатии, аритмии (I30 - I52)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, ЕКГ, преглед од интернист.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: : специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при клинички манифестни хемодинамски нарушувања (пр. диспнеа, периферни едеми) и при сериозни нарушувања на ритмот (пр. атријален фибрилофлатер, суправентрикуларна пароксизмална тахикардија, мултифокални ВЕС, вентрикуларен флатер, АВ блок со Adams-Stokes-ов синдром) во траење до 2 месеци од почетокот на болеста.

Цереброваскуларни болести (I60 - I69)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, преглед од невролог и интернист.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување во акутната фаза кога е потребна хоспитализација и истото може да се продолжува до 10 месеци од почетокот на болеста зависно од невролошкиот дефицит (конзилијарно мислење).

Болести на артериите, артериолите и капиларите (I70 - I79)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување при акутните состојби (тромбоза и емболија на артерија, акутна фаза на М. Burger, оклузивна артериска болест) кога е потребна хоспитализација и после хоспиталното лекување и истото може да се продолжува до 4 месеци од почетокот на боледувањето (конзилијарно мислење).

Болести на вените, лимфните садови и лимфните јазли (I80 - I89)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при акутните тромбофлебиди на површните вени и трае од 2 до 4 недели од почетокот на боледувањето, а за акутните тромбофлебиди на длабоките вени на потколениците до 2 месеци од почетокот на боледувањето. За тромбоза на големите вени боледувањето може да се продолжува до 4 месеци од почетокот на боледувањето (конзилијарно мислење).

Хипотензија (I 95)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

Спреченост за работа постои при клинички манифестни хемодинамички нарушувања со траење до 7 дена.

Нема основ за продолжување на боледувањето над 7 дена.

ГРУПА X - БОЛЕСТИ НА РЕСПИРАТОРНИОТ СИСТЕМ (J00-J99)

Акутни горнореспираторни инфекции (J00-J06) - Назофарингит (настинка), синусит, фарингит, тонзилит, ларингит и трахеит, опструктивен ларингит (круп) и епиглотит

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод. (ПЗЗ, СЗЗ)

При појава на општ синдром (покачена температура, лабораториски промени и сл) и трае до 15 дена од почетокот на боледувањето.

Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена.

Грип и воспаление на белите дробови - Influenza (Gripp), Pneumonia (J09-J18)

J 09-J11

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод. (ПЗЗ, СЗЗ)

За грип спреченост за работа тре до 15 дена од почетокот на боледувањето.
Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена.

J 12-J18

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: клинички преглед, стандарден лабораториски наод, Rtg pulmo et cor (ПА и профил). (ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување за бронхопневмонија , со траење до 1 месец од почетокот на боледувањето.

Други акутни инфекции на долните дишни патишта Bronchitis, Bronchiolitis (J20-J22)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод. (ПЗЗ, СЗЗ)

Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена.

Други болести на горниот респираторен тракт (J30-J39) - Вазомоторен и алергиски ринит (J30), Хроничен ринит, назофарингит и фарингит (J31), Хроничен синусит (J32), Хронични болести на тонзилите и аденоидите (J35), Перитонзиларен апсцес (J36)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: клинички преглед, стандардни лабораториски наоди, Rtg на PNS поитz кај синусит . (ПЗЗ, СЗЗ)

Нема основ за продолжување на боледувањетонад 15 дена.

Хронични долнореспираторни болести (J40-J47) - Бронхит, неозначен како акутен или хроничен (J40), Обичен и мукопурулентен хроничен бронхит (J41), Неозначен хроничен бронхит (J42), Емфизем (J43), Астма (J45), Бронхиектазии (J47)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: клинички преглед, стандардни лабораториски наоди, Rtg pulmo et cor (ПА и профил), преглед од интернист-пулмоалерголог, спирограм .(ПЗЗ, СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за болничко лекување.Спреченоста за работа во случаите на акутен бронхитис трае до 3 недели од почетокот на боледувањето, а при акутните егзацербации на хроничниот бронхитис и бронхиектазиите е со траење до 4 недели од почетокот на боледувањето. При акутните егзацербации на ХОББ и астма спреченоста за работа трае до 4 недели од почетокот на боледувањето, во одредени случаи и подолго според мислењето на пулмоалерголог.(да се утврде временската рамка)

Белодробни болести предизвикани со надворешни агенси (J60-J70) - Пнеумокониоза предизвикана со азбестни и други минерални влакна (J61), Неозначена пнеумокониоза (J64), Болести на дишните патишта предизвикана со специфицирана органска прашина (J66), Хиперсензитивен пнеумонит предизвикан со органски прав (J67), Респираторни состојби предизвикани со инхалација на хемикалии, гасови, чадови, пареи (J68), Респираторни состојби предизвикани со други надворешни агенси (J70)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: преглед од специјалист по медицина на трудот,специјалист пулмоалерголог, лабораториски наоди, Rtg pulmo et cor (ПА и профил), спирограм.(СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за болничко лекување при акутни компликации на болеста со траење до 1 месец од почетокот на боледувањето.

Други респираторни болести што главно го зафаќаат интерстициумот (J80-J84), Пулмонален едем (J81)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, Rtg pulmo et cor (ПА и профил), ЕКГ, преглед од интернист/пулмоалерголог/кардиолог.(ПЗЗ, СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за болничко лекување при влошувања на болеста во случаите кога е индицирана хоспитализација и трае до 2 месеци од почетокот на боледувањето.

Супуративни и некротични состојби на долниот респираторен систем (J85-J86) - Апсцес на бел дроб и медијастинум (J85), Пиоторакс (J86)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, Rtg pulmo et cor (ПА и профил), преглед од интернист/пулмолог/торакален хирург.(ПЗЗ, СЗЗ,ТЗЗ)

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за болничко лекување во акутната фаза на болеста кога е апсолутно индицирана хоспитализација и истото може да се продолжува до 3 месеци по завршена хоспитализација (конзилијарно мислење).

Други болести на плеврата (J90-J94) - Плеврален излив, некласифициран на друго место (J90), Пневмоторакс (J93)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, Rtg pulmo et cor (ПА и профил), преглед од интернист/пулмолог.(ПЗЗ, СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за болничко лекување во акутната фаза на болеста кога е апсолутна индикација за хоспитализација, и истото може да се продолжува до 2 месеци по завршувањето на хоспиталниот третман (конзилијарно мислење).

ГРУПА XI - БОЛЕСТИ НА ДИГЕСТИВНИОТ СИСТЕМ (K00 - K93)

**Болести на усна празнина, на плункови жлезди и вилицы
(K00 - K20)**

Заболување на развој на забите (K00.2 – K 00.3)

Нема основ за боледување.

Заболување на развој на забите и избивањето на забите (K00 – K 00.9)

Нема основ за боледување.

Набиени или заглавени заби (K01.0 – K01.1)

Нема основ за спреченост за работа.

Дентален кариес (K02.0 – K02.9)

Нема основ за спреченост за работа.

Други болести на цврстите ткива на забите (K03.0 – K03.9)

Нема основ за спреченост за работа.

Болести на пулпата и периапикалните ткива (K04.1 – K04.9)

За K04.1- K04.3 Болести на пулпата и периапикалните ткива

Нема основ за спреченост за работа.

K04.4 - K04.9 Болести на пулпата и периапикалните ткива

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: РТГ снимка. (ПЗЗ)

Основ за боледување има само при компликации со инцизија (во фаза на болки, оток) до 15 дена од почеток на боледувањето.

Над 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето

Гингивити и пародонтални болести (K05.0 – K05.6)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: РТГ снимка. (ПЗЗ)

Основ за боледување до 15 дена од почеток на боледувањето има само при компликации со инцизија (во фаза на болки, оток) со препорака од избран лекар стоматолог или специјалист од соодветната дејност.

Над 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето

Други заболувања на гингива и беззабен алвеоларен гребен (K06.0 – K06.2)

Нема основ за спреченост за работа.

Други заболувања на гингива и беззабен алвеоларен гребен (K06.3 – K06.7)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: преглед од лекар специјалист по болести на уста и пародонтот/ специјалист по орална хирургија, РТГ снимка; (СЗЗ)

Основ за боледување до 15 дена од почеток на боледувањето има само при оперативни зафати со препорака од специјалист.

Над 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето

K06.8 – K06.9 Други заболувања на гингива и беззабен алвеоларен гребен

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: РТГ снимка (ПЗЗ)

Основ за боледување до 15 дена од почеток на боледувањето има само при компликации (болки и оток).

Над 15 дена: специјалистички извештај со препорака за продолжување на боледувањето има само при компликации (болки и оток) уште 7 дена.

Дентофацијални аномалии и малоклузии (K07.0 – K07.9)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: преглед од лекар специјалист по максилофацијална хирургија, РТГ снимка (СЗЗ)

Над 15 дена: Основ за продолжување на боледување има само при оперативен зафат со препорака од специјалист боледување до 1 месец од почетокот на боледувањето

Други заболувања на забите и потпорните структури (K08.0 – K08.9)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: РТГ снимка. (ПЗЗ)

Основ за боледување до 15 дена има само при болки или оперативен зафат.

Над 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето

Цисти во оралната регија неklasифицирани во други регии (K09.0 – K09.9)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: преглед од специјалист, РТГ снимка; (СЗЗ)

Основ за боледување до 15 дена има само во фаза на болки, оток или оперативен зафат.

Над 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето

Други болести на вилицата (K10.0 – K10.9)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: РТГ снимка. (ПЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување уште 7 дена.

Болести на плунковите жлезди (K11.0 – K11.9)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: преглед од соодветен специјалист, РТГ снимка (СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување до 4 недели од почетокот на боледувањето, а при компликации (фистули кои тешко се санираат, секундарни инфекции, тежок постоперативен тек) до 6 недели од почетокот на боледувањето.

Стоматитиси и сродни лезии (К12.0 – К12.2)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: преглед од соодветен специјалист, лабораториски испитувања (крвна слика) (СЗЗ)

Над 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето

Други болести на усна и орална мукоза (К13.0 – К13.7)

К13.0 – К13.1

Нема основ за спреченост за работа.

К13.2 – К13.3

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: клинички преглед од специјалист орален патолог, лабораториски испитувања (биохемиски анализи), крвна слика, биопсија, excisio in toto, патохистолошко наод; (СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување до 3 недели од почеток на боледувањето.

К13.4 – К13.7

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: клинички преглед од специјалист орален патолог, лабораториски испитувања (биохемиски анализи), крвна слика, РТГ наод; (СЗЗ)

Основ за боледување до 15 дена има само при оперативен зафат.

Над 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето

Болести на јазикот

Глосит (К14.0)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: специјалистички преглед, крвна слика со периферна размаска. (СЗЗ)

Основ за боледување до 15 дена има само при интервенција.

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување уште 2 недели, според мислење од лекар специјалист при компликации (секундарни инфекции, тежок постоперативен тек, тешкотии во говорот и голтање).

Болести на јазикот (К14.1 – К14.9)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

Спреченост за работа постои во времетраење од една недела додека се постави дефинитивна дијагноза. Во тој период треба да се направи специјалистички преглед, лабораториски испитувања (биохемиски анализи- гликемија, серумско железо, креатинин, липиди, ензими, хепатални проби), крвна слика со периферна размаска;(ПЗЗ)

До 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето.

Над 15 дена: нема основ на продолжување на боледувањето.

Болести на хранопроводот, желудникот и дуоденумот (K20 - K31)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ).

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, серологија за *Helicobacter pylori*, ехо на абдомен; преглед од интернист/гастроентеролог/хирург (СЗЗ)

При некомплицирани гастричен или дуоденален улкус во фазата на јака болка, боледување со траење до 15 дена.

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување до 30 дена од почетокот на боледување при хеморагичен гастрит и улкус со компликации.

Болести на апендиксот (K35 - K38) и хернии (K40 - K46)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод за апендицит, преглед од хирург и ехо на абдомен (СЗЗ)

Спреченоста за работа во случаите кога не е индицирано хоспитално лекување трае до 15 дена.

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување до 30 дена по хоспитализација во случаи кога е индицирано хоспитално лекување.

Неинфективен ентерит и колит (K50 - K52)

До 7 дена: избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. (ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, преглед од интернист/гастроентеролог/хирург.(СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување до 4 недели од почетокот на боледувањето во фазата на акутна егзацербација, а при компликации до два месеци од почеток на боледувањето.

Васкуларни болести на цревата (K55), паралитичен илеус и цревна опструкција без хернија (K56), дивертикуларна болест на цревата (K57)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, преглед од интернист/гастроентеролог/хирург (СЗЗ)

Над 15 дена: Отпусно писмо со препорака за боледување до 2 месеци по излегувањето од болница, во случаите на компликации до 3 месеци.(со конзилијарно мислење)

Синдром на иритабилно црево (K58), други функционални цревни заболувања (K59)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, преглед од интернист/гастроентеролог/хирург

Над 15 дена: нема основ за продолжување на боледувањето

Фисура и фистула на анална и ректална регија (K60), абсцес на анална и ректална регија (K61), други болести на анусот и ректумот (K62), други болести на цревата (K63)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

Во случаите при изразени симптоми боледувањето трае до 7 дена. (за дискусија)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, преглед од интернист/гастроентеролог/хирург. (СЗЗ).

Над 15 дена: продолжување на боледување во случаи на хоспитално лекување со отпусно писмо и препорака за боледување до две недели по излегување од болница.

Болести на перитонеум (K65-K66)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, преглед од интернист/гастроентеролог/хирург. (СЗЗ).

Над 15 дена: продолжување на боледувањето со отпусно писмо и препорака за боледување до 1 месец по излегување од болница.

Болести на црниот дроб (K70 - K-77)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, хепатограм (трансаминази, алкална фосфатаза, LDH, директен и индиректен билирубин), HbsAg, ехо на абдомен, преглед од интернист/гастроентеролог/инфектолог. (СЗЗ).

Над 15 дена: продолжување на боледувањето со отпусна листа и препорака за боледување при хоспитално лекување до два месеца после излегување од болница.

Болести на жолчното кесе, билијарниот тракт и панкреасот (K80 - K87)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, хепатограм (трансаминази - SGPT , SGOT), амилаза во серум , алкална фосфатаза, LDH, директен и индиректен билирубин), преглед од интернист/гастроентеролог/ хирург, ехо на абдомен.

(СЗЗ)

При холелитијаза, во фазата на болки, спреченоста за работа трае до две недели.

Над 15 дена: продолжување на боледувањето со специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при холециститис во фазата на јаки болки и позитивен лабораториски наод и ехо наод и трае до 4 недели од почеток на боледувањето; панкреатитис во фаза на болки, позитивен лабораториски и ехо наод трае за време на хоспитализацијата и до 4 недели по хоспитализација, а при влошување на хроничниот панкреатит до 1 месец.

ГРУПА XII - БОЛЕСТИ НА КОЖАТА И БОЛЕСТИ НА ПОТКОЖНОТО ТКИВО (L00-L99)

Инфекции на кожата и на поткожното ткиво (L00-L08) - Импетиго (L01), Кутан апсцес, фурункул и карбункул (L02), Акутен лимфаденит, пилонидална циста (L04), Други локални инфекции на кожата и на поткожното ткиво (L08)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, преглед од дерматолог.(СЗЗ)

Апсолутна спреченост за работа постои во акутната фаза на болеста и трае до 2 недели.

Над 15 дена: нема основ за продолжување на боледувањето

Булозни заболувања (L10-L14), Пемфигус (L10)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, преглед од дерматолог со хистопатолошки наод.(СЗЗ)

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување при акутна состојба за време на хоспитализација и рехабилитација до 4 недели по хоспитализацијата.

Дерматит и екцем (L20-L30) - Себороичен дерматит (L21), Алергичен контактен дерматит (L23), Прурит (L29), Друг дерматит (L30)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, преглед од дерматолог. (СЗЗ)

Спреченост за работа постои при силна ексудација и импетигинизација, кога процесот ги зафаќа подлабоките слоеви на кожата трае до 2 недели.

Над 15 дена: нема основ за продолжување на боледувањето.

Папулосквამозни заболувања (L40-L45) - Псоријаза, парапсоријаза (L40), Пителијазис розеа (L42)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, преглед од дерматолог со хистопатолошки наод (СЗЗ)

Над 15 дена: продолжување на боледувањето со специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при тешки егзацербации до 4 недели од почетокот на боледувањето.

Уртикарија и еритем (L50-L54) - Уртикарија (L50), Еритема мултиформе (L51), Еритема нодозум (L52)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, преглед од дерматолог/интернист(СЗЗ)

Спреченост за работа при акутна уртикарија трае до 7 дена, а за тешки форми со хоспитализација до 2 недели.

Над 15 дена: продолжување на боледувањето со специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при еритема мултиформе до 6 недели, а за еритема нодозум до 3 недели од почетокот на боледувањето.

ГРУПА XIII - БОЛЕСТИ НА МУСКУЛНО-СКЕЛЕТНИОТ СИСТЕМ И НА СВРЗНОТО ТКИВО (M00 - M99)

Инфективни артропатии (M01-M03)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ.

До 15 дена, Стандардни лабораториски наоди, Rtg на зглобовите, преглед од интернист-ревматолог.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченост за работа постои во акутна фаза (изразени болки и отоци на повеќе зглобови) кога е индицирана хоспитализација и трае до 3 месеци по завршување на хоспитализацијата. Во случај на домашно лекување до 3 месеци од почетокот на боледувањето. Во случај на компликуван септичен артритис спреченоста за работа трае до 6 месеци од почетокот на боледувањето по препорака на ревматолог или ортопед (конзилијарно мислење).

Воспалителни полиартропатии – Arthritis rheumatoides (M05 – M14)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена: Стандардни лабораториски наоди, Rtg на зглобовите, реума фактор, преглед од интернист-ревматолог.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченост за работа постои во акутна фаза (изразени болки и отоци на повеќе зглобови) и во фаза на егзацербација на основното заболување кога е индицирана хоспитализација и трае до 6 месеци по завршување на хоспитализацијата. Во случај на домашно лекување до 6 месеци од почетокот на боледувањето. Во случај на јако активна, еволутивна и инвалидизирана форма на болеста спреченоста за работа трае до 9 месеци од почетокот на боледувањето по препорака на ревматолог.(конзилијарно мислење)

Дегенеративни заболувања на зглобовите - Coxarthrosis, Gonarthrosis, Arthrosis alia (M15 – M19)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена : Стандардни лабораториски наоди, Rtg на зглобовите, преглед од интернист-ревматолог-ортопед/физијатар. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.Спреченоста за работа во случај на домашно лекување трае до 2 недели од почетокот на боледувањето.

Над 15 дена: Спреченоста за работа во случај на лекување со физикална терапија трае до завршување на третманот, во случај на оперативно лекување трае до 3 месеци по излегување од болница (со

период на вклучена рехабилитација). Во случај на напреднати промени со големи изливи, лабавост и декомпензација на зглобовите, трае до три месеци.(конзилијарно мислење)

Други зглобни заболувања - (M20 – M21)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена : Стандардни лабораториски наоди, Rtg на зглобовите, преглед од интернист-ревматолог-ортопед-физијатар.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.Спреченоста за работа во случај на домашно лекување трае до 2 недели од почетокот на боледувањето.

Над 15 дена: Спреченоста за работа во случаи на лекување со физикална терапија трае до завршување на третманот, во случај на оперативно лекување до 3 месеци по излегување од болница (со период на вклучена рехабилитација). (конзилијарно мислење)

Други зглобни заболувања -M. patellae, M. genus interna (M22 – M25)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена : Стандардни лабораториски наоди, Rtg на зглобовите, преглед од интернист-ревматолог-ортопед-физијатар.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа во случај на домашно лекување трае до 1 месец од почетокот на боледувањето, во случај на лекување со физикална терапија трае до завршување на третманот, во случај на оперативно лекување до 3 месеци по излегување од болница (со период на вклучена рехабилитација). (конзилијарно мислење)

Системска склероза (M 34)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена : Стандардни лабораториски наоди, Rtg на белите дробови и зглобовите, реума фактор, имуно-серолошка обработка, преглед од интернист / ревматолог.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа постои во случај на акутната фаза (изразени болки и отоци на повеќе зглобови) и во фази на егзацербација на основното заболување, кога е индицирана хоспитализација и до шест месеца по излегување од болница. Во случај на домашно лекување до 6 месеца. Во случај на јако активна, еволутивна форма на болеста со тешки системски манифестации, по препорака на ревматолог трае до девет месеци. (конзилијарно мислење)

Дорзопатии - Kyphosis et scoliosis (M40 – M43), Spondylitis ankylopoetica, Spondylosis (M45 – M49)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, Rtg на рбетен столб, преглед од ортопед/интернист/ревматолог/физијатар.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.. Спреченоста за работа во случај на домашно лекување трае до 2 недели од почетокот на боледувањето.

Над 15 дена: Спреченоста за работа во случај на лекување со физикална терапија трае до завршување на третманот, во случај на оперативно лекување до 3 месеци по излегување од болница (со период на вклучена рехабилитација). (конзилијарно мислење)

Други дорзопатии -M.discorum intervertebraliium (M50 – M54)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена : Стандардни лабораториски наоди, Rtg на рбетен столб, преглед од ортопед/физијатар/интернист/ревматолог.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена : Спреченоста за работа во случај на домашно лекување трае до 1 месец од почетокот на боледувањето, во случај на лекување со физикална терапија трае до завршување на третманот, во случај на оперативно лекување до 3 месеци по излегување од болница (со период на вклучена рехабилитација). (конзилијарно мислење)

Мекоткивни заболувања - Myositis (M60 – M63), M. synoviae et tendinitis (M65 – M68), Bursitis, Dolor extremitatis (M70 – M79)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена: Стандардни лабораториски наоди, преглед од ортопед/хирург /травматолог/ физијатар/интернист/ревматолог.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа во случај на домашно лекување трае до 3 недели од почетокот на боледувањето, во случај на лекување со физикална терапија трае до завршување на третманот, во случај на оперативно лекување до 3 месеци по излегување од болница (со период на вклучена рехабилитација). (конзилијарно мислење)

Остеопатии и хондропатии - Osteoporosis (M80 – M85), Други заболувања на коските (M86 - M90)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена : Стандардни лабораториски наоди, Rtg на коските, преглед од ортопед/ интернист/ ревматолог/ендокринолог/физијатар.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа во случај на домашно лекување трае до 4 недели од почетокот на боледувањето, во случај на лекување со физикална терапија трае до завршување на третманот, во случај на оперативно лекување до 3 месеци по излегување од болница (со период на вклучена рехабилитација). (конзилијарно мислење)

ГРУПА XIV - БОЛЕСТИ НА УРОГЕНИТАЛНИОТ СИСТЕМ (N00 - N99)

Гломеруларни болести и ренални тубуло-интерстицијални болести (N00 - N16)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. - ПЗЗ

До 15 дена: Стандарден лабораториски наод, ехо на уринарен тракт, преглед од интернист/нефролог. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченост за работа постои до 2 месеци од почетокот на боледувањето.

Акутна бубрежна инсуфициенција, хронична бубрежна инсуфициенција, неозначена бубрежна инсуфициенција (N17-19)

До 7 дена:Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. - ПЗЗ

До 15 дена : Стандарден лабораториски наод, ехо на уринарен тракт, преглед од интернист/нефролог. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа при АБИ продолжува за време на хоспитализацијата и до 1 месец по завршувањето на хоспиталниот престој. При ХБИ при поставување на дијагнозата и при влошувањата на болеста и трае до 2 месеца од почетокот на боледувањето.

Уролитијаза (N20 - N29)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. - ПЗЗ

До 15 дена: Стандарден лабораториски наод, ехо на уринарен тракт, преглед од интернист/нефролог/уролог. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува само во случаите на хируршко лекување за време на хоспитализацијата и до 2 месеца по завршување на хоспитализацијата (за литотрипсија до 1 месец).

Други болести на уринарниот тракт (N30 - N39)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. - ПЗЗ

До 15 дена: Стандарден лабораториски наод, ехо на уринарен тракт, преглед од уролог/хирург/интернист.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува само во случаите на хоспитално лекување и трае до 1 месец од почетокот на боледувањето.

Болести на машките генитални органи (N40 - N51)

До 7 дена:Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена: Стандарден лабораториски наод,преглед од уролог/хирург/интернист.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува во акутна фаза на болеста до 1 месец од почетокот на боледувањето, при хоспитализација до 1 месец по завршувањето на хоспитализацијата.

Заболувања на дојката (N60 - N64)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ

До 15 дена: Стандарден лабораториски наод, преглед од гинеколог или торакален хирург/хирург.- ПЗЗ, СЗЗ. Спреченост за работа постои во случаите на акутна фаза на болеста (воспаление, крварења и др.) до нормализирањето на објективниот наод и трае до 2 недели.

Над 15 дена: Доколку не настапи подобрување на состојбата или се јават компликации, спреченоста за работа се продолжува до 30 дена од почетокот на боледувањето според мислењето на гинеколог/хирург-СЗЗ,ТЗЗ.

Воспалителни болести на женските карлични органи (N70 - N77),

До 7 дена:Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. – ПЗЗ.

До 15 дена: Стандарден лабораториски наод, преглед од гинеколог.- ПЗЗ. Спреченост за работа постои во случаите на акутни фази на болеста (воспаление, крварења и др.) до нормализирањето на објективниот наод и трае до 2 недели.

Над 15 дена: Доколку не настапи подобрување на состојбата или се јават компликации, спреченоста за работа се продолжува до 30 дена од почетокот на боледувањето според мислењето на гинеколог/хирург.- СЗЗ,ТЗЗ.

Невоспалителни заболувања на женскиот генитален тракт (N80 - N95)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки. - ПЗЗ

До 15 дена: Стандарден лабораториски наод, преглед од гинеколог.- ПЗЗ. Спреченост за работа постои во случаите на акутни фази на болеста (воспаление, крварења и др.) до нормализирањето на објективниот наод и трае до 2 недели.

Над 15 дена: Доколку не настапи подобрување на состојбата или се јават компликации, спреченоста за работа се продолжува до 30 дена од почетокот на боледувањето според мислењето на гинеколог/хирург.- СЗЗ,ТЗЗ.

Невоспалителни заболувања на женскиот генитален тракт (N96 - N98)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Стандарден лабораториски наод, преглед од гинеколог, микробиолошки брис, вирусолошки и паразитолошки испитувања, уринокултура со антибиограм, ехо на гениталните органи, колпоскопија, PAP тест, цитохормонален преглед, хормонски статус.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.Во случаите на стерилитет, спреченоста за работа постои при дијагностички и терапевтски интервенции и трае до 2 недели.

Над 15 дена: Доколку се јават компликации, спреченоста за работа може да трае и подолго односно за време на хоспитализацијата и постоперативна рехабилитација, но до 30 дена од почетокот на боледувањето.

ГРУПА XV - БРЕМЕНОСТ, РАЃАЊЕ И ПУЕРПЕРИУМ (O00-O99)

Бременост која завршува со абортус (O00-O08)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, гинеколошки преглед, ЕХО на долен абдомен. (ПЗЗ)

Спреченост за работа постои кај случаи на почетен, некомплетен и комплетен абортус кога е индицирана хоспитализација. При фебрилен, септички и неуспешен абортус или кај компликации според мислењето на гинеколог до 15 дена.

Над 15 дена: нема основ за продолжување на боледувањето

Едем, протеинурија и хипертензивни заболувања при бременост, породување и пуерпериум (O10-O16)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, гинеколошки преглед, ЕХО на долен абдомен.(ПЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при хоспитализација и возависност од клиничката слика и проценката на гинеколог од болничка здравствена заштита , поткрепена со наоди и мислења од специјалист (интернист/кардиолог/

нефролог/трансфузиолог) (конзилијарно мислење за продолжување до почеток на породилно боледување).

Заканувачки абортус - Abortus imminens (O20.0)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕХО на долен абдомен, гинеколошки преглед.

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување кај подолготрајно боледување со конзилијарно мислење од 3 специјалисти гинеколози од болничка здравствена установа.

Прекумерно повраќање при бременоста - Hyperemesis gravidarum (O21)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, гинеколошки преглед.(ПЗЗ или СКЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување се додека постои повраќање со нарушени лабораториски наоди и индикација за хоспитализација, според проценка на гинеколог но не повеќе од 6 недели од почеток на боледувањето. Во случаи со позитивни лабораториски наоди (кетони и ацетон во урина) за долготрајно боледување до 3 месеци од почеток на боледувањето. (конзилијарно мислење)

Венски компликации во бременост (O22)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски анализи.(ПЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување при акутните тромбофлебити на површните вени до 4 недели од почетокот на боледувањето, за тромбоза на длабоките вени на потколениците до 2 месеци од почетокот на боледувањето, а при тромбоза на големите вени до 4 месеци од почетокот на боледувањето. Во случај на хоспитализација или амбулантски третман со парентерална антикоагулантна терапија спреченоста за работа трае до крајот на бременоста (конзилијарно мислење).

Инфекции на генитоуринарниот тракт во бременоста - Infectiones tractus urogenitalis in gravidite (O23)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕХО на долен абдомен, микробиолошки брис и уринокултура со антибиограм, гинеколошки преглед. (ПЗЗ)+(СЗЗ)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување до 3 недели од почетокот на боледувањето.

Дијабетес мелитус во бременост (O24)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ултразвучни прегледи на фетусот

(фетална биометрија), ОГТТ, профил на шеќерот, преглед од интернист/ендокринолог. (С33)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување во периодот на дијагностицирањето на болеста и започнување на терапијата до 1 месец од почеток на боледувањето. При акутните компликации на болеста и во случаите на нестабилен дијабет трае до постигнување на метаболната контрола до 2 месеци од почеток на боледувањето.

Грижа за мајката во врска со фетусот и амнионската празнина и можните породилни проблеми (О30-О47)

Мултипла гестација (О 30, О31)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (П33)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕХО на долен абдомен, гинеколошки преглед (освен во случаеви каде е контраиндициран). (П33)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување до 3 месеци од почеток на боледувањето (со конзилијарно мислење)

Грижа на мајката кај позната или претпоставена неправилна положба на фетусот (О 32, О33)

Не постои основ за спреченост за работа.

Полихидрамнион (О40)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (П33)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕХО на долен абдомен, гинеколошки преглед.(П33)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување во понапредната бременост или со додатни компликации според мислење на гинекологот од болничка здравствена заштита. (да се утврди временската рамка)

Плацента превија (О44)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (П33)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕХО на долен абдомен, гинеколошки преглед. (П33)

Над 15 дена: специјалистички извештај и/или отпусно писмо со препорака за боледување до крај на бременост (со конзилијарно мислење)

Абрупција на плацента (О45)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (П33)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕХО на долен абдомен, гинеколошки преглед.(С33+Т33).

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување поради хоспитализација која е индицирана до крај на бременост.

Лажно раѓање (О47)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕХО на долен абдомен, гинеколошки преглед.(СКЗЗ+ТЗЗ)

Над 15 дена: Продолжување на боледувањето според извештај/отпусна листа од гинеколог од болничка здравствена заштита поради потреба од хоспитализација за дијагностика, до отворање на породилно боледување (со конзилијарно мислење)

ГРУПА XVI - ОДРЕДЕНИ СОСТОЈБИ ШТО НАСТАНУВААТ ВО ПЕРИНАТАЛНИОТ ПЕРИОД (P00-P96)

Овие состојби не се предмет на утврдување на привремената спреченост за работа.

ГРУПА XVII - КОНГЕНИТАЛНИ МАЛФОРМАЦИИ, ДЕФОРМАЦИИ И ХРОМОЗОМСКИ НЕНОРМАЛНОСТИ (Q 00-Q99)

Вродените нагрдености, доколку не се контраиндицирани за засновување на работен однос, не можат да бидат причина за привремена спреченост за работа. Хромозомските ненормалности не се причина за привремена спреченост за работа.

ГРУПА XVIII - СИМПТОМИ, ЗНАЦИ И ПАТОЛОШКИ КЛИНИЧКИ И ЛАБОРАТОРИСКИ НАОДИ (R00-R99)

Симптоми и знаци што се однесуваат на циркулаторниот и респираторниот систем (R00-R09)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ЕКГ, рентгенграфија на срце и бели дробови, преглед на интернист/пнеумофтизиолог/ ОРЛ-ог.(ПЗЗ, СЗЗ, ТЗЗ)

Спреченоста за работа трае до 15 дена од почетокот на боледувањето(време за коешто треба да се постави дијагнозата).

Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена.

Симптоми и знаци што се однесуваат на дигестивниот систем и на абдоменот (R10-R19)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, ехо на абдомен, хируршки преглед.(ПЗЗ, СЗЗ, ТЗЗ)

Спреченоста за работа трае до 15 дена од почетокот на боледувањето(време за коешто треба да се постави дијагнозата).

Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена.

Симптоми и знаци што се однесуваат на кожата и на поткожното ткиво (R20-R23)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

Спреченоста за работа трае до 1 недели од почетокот на боледувањето(време за коешто треба да се постави дијагнозата).

Нема основ за продолжување на боледувањето над 7 дена.

Симптоми и знаци што се однесуваат на нервниот и мускулно-скелетниот систем (R25-R29)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, преглед од невролог/ортопед/интернист.(ПЗЗ, СЗЗ, ТЗЗ)

Над 15 дена: Спреченоста за работа трае до 3 недели од почетокот на боледувањето(време за коешто треба да се постави дијагнозата) за кое е потребно да има специјалистички извештај.

Симптоми и знаци што се однесуваат на уринарниот систем (R30-R39)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни и лабораториски наоди, ЕХО на уринарен тракт, преглед од уролог/интернист.(ПЗЗ, СЗЗ)

Спреченоста за работа трае до 15 дена од почетокот на боледувањето(време за коешто треба да се постави дијагнозата).

Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена.

Симптоми и знаци што се однесуваат на сознавањето, перцепцијата, емотивната состојба и однесувањето (R40-R46)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, специјалистички преглед на невролог, ОРЛ -ог, психијатар, офталмолог.(ПЗЗ, СЗЗ)

Над 15 дена: Спреченоста за работа трае до 3 недели од почетокот на боледувањето(време за коешто треба да се постави дијагнозата) за кое е потребно да има специјалистички извештај.

Симптоми и знаци што се однесуваат на говорот и на гласот (R47-R49)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

Спреченост за работа трае до 1 недела од почетокот на боледувањето(време за коешто треба да се постави дијагнозата).

Нема основ за продолжување на боледувањето над 7 дена.

Општи симптоми и знаци (R50-R69)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандардни лабораториски наоди, преглед кај: ОРЛ -ог, офталмолог, невролог, психијатар, интернист, стоматолог (ПЗЗ, СЗЗ)

Спреченост за работа трае до 15 дена од пошетокоот на боледувањето (време за коешто треба да се постави дијагнозата).

Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена

Симптоми и знаци што се однесуваат на внесување на храна и течност (R63)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

До 15 дена: стандарден лабораториски наод, преглед на специјалист интернист/гастроентеролог/ендокринолог (ПЗЗ, СЗЗ, ТЗЗ)

Спреченост за работа трае до 15 дена од почетокот на боледувањето (време за коешто треба да се постави дијагнозата).

Нема основ за продолжување на боледувањето над 15 дена

Ненормални наоди при испитување на крвта, без дијагноза (R70-R79), Ненормални наоди при испитување на други телесни течности, супстанции и ткива, без дијагноза (R83-R89), Ненормални наоди при дијагностичко сликање и при функционални испитувања без дијагноза (R90-R94)

До 7 дена: Избраниот лекар утврдува привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки.(ПЗЗ)

Спреченост за работа трае до 1 недела од пошетокоот на боледувањето (време за коешто треба да се постави дијагнозата).

Нема основ за продолжување на боледувањето над 7 дена.

ГРУПА XIX ПОВРЕДА, ТРУЕЊЕ И ДРУГИ ОДРЕДЕНИ ПОСЛЕДИЦИ ОД НАДВОРЕШНИ ПРИЧИНИ (S00-T98)

Површински повреди - Laesio traumatica (S00, S10, S20, S30, S40, S50, S60, S70, S80 и S90)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

Нема основ за продолжување на боледувањето над 7 дена.

Потрес на мозокот - Commotio cerebri (S06.0)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Хетероанамнеза (губиток на свест - 2 минути до 1 час), лабораториски стандард, Rtg на глава, преглед од хирург.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува при индицирана хоспитализација и трае до 7 дена по завршување на хоспитализацијата.

Нагмечување на мозокот - Contusio cerebri (S06.2) и интракранијални повреди - Trauma cerebri (S06.9)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Стандардни лабораториски наоди, Rtg на глава, преглед од неврохирург/ невролог/ офталмолог.- ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува при индицирана хоспитализација и трае до 6 месеци по завршување на хоспитализацијата.(конзилијарно мислење)

Отворени рани - Vulnus apertum (S01, S11, S21, S31, S41, S51, S61, S71, S81 и S91)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: преглед од хирург.- СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена:нема основ за продолжување на боледувањето.

Фрактури - Fracturae (S02, S12, S22, S32, S42, S52, S62, S72, S82 и S92),

Фрактури на ребро(а), - Fracturae costae (costarum) (S22)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: : Rtg на граден кош, преглед од хирург. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува во периодот на лекувањето и рехабилитацијата до 30 дена од почетокот на боледувањето, а во случаи на компликации (незараснување, бавно зараснување, fractura male sanata и посттрауматска остеопороза) уште 30 дена.

Фрактура на вратот - Fractura colli (S12), Фрактури на стернум и торакален 'рбет - Fractura sterni et columnae toracalis (S22), Фрактура на лумбалниот 'рбет и карлицата - Fractura columnae lumbalis et pelvis (S32)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/торакален хирург/трауматолог/ неврохирург. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува во периодот на лекувањето (оперативно или конзервативно) и рехабилитацијата до 12 месеци за рбетен столб; до 6 месеци за карлица и стернум, од почетокот на боледувањето. (конзилијарно мислење)

Фрактура на рамото и надлактицата - Fractura regionis deltoideae et brachii (S42)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/ортопед, хирург/трауматолог. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува во периодот на лекувањето и рехабилитацијата до 4 месеци од почетокот на боледувањето, а во случаи на компликации (незараснување, бавно зараснување, fractura male sanata и посттрауматска остеопороза и др.) уште 1 месец. (конзилијарно мислење)

Дислокација, шинување и истегнување на зглобовите и лигаментите на рамениот појас - Luxatio, distorsio et distensio articulorum et ligamentorum cinguli extremas superioris (S43)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/ортопед/трауматолог. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува до 1 месец.

Фрактура на лакотот, подлактицата, рачниот зглоб и шепата - Fractura ulnae, radii, carpi et manus (S52, S62, S69)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/трауматолог/ортопед. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува во периодот на лекувањето и рехабилитацијата со траење до 3 месеци за лакт и подлактица; до 2 месеци за изолирана фрактура на радиус или улна; до 2 месеци за малите коски на шепата; до 5 месеци за коските на коренот на шаката, од почетокот на боледувањето. (конзилијарно мислење)

Фрактура на фемурот - Fractura femoris (S72)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/трауматолог/ортопед. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува по хоспитализацијата до 5 месеци од почетокот на боледувањето. (конзилијарно мислење)

Дислокација, шинување и истегнување на зглобот и лигаментите на колкот - Luxatio, distorsio et distensio articuli et ligamentorum coxae (S73)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/трауматолог/ортопед. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува до 2 месеца.

Фрактура на потколеницата, вклучувајќи го и глуждот - Fractura patellae, tibiae et fibulae (S82), Фрактура на стапалото, освен глуждот - Fractura pedis (S92)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/туматолог/ортопед. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена : Спреченоста за работа се продолжува во периодот на лекувањето и рехабилитацијата до 4 месеци за подколеница; до 3 месеци за глужд; до 4 месеци за калканеус и до 2 месеци за останатите коски на стапалото,од почетокот на боледувањето. (конзилијарно мислење)

Дислокација, шинување и истегнување на зглобовите и лигаментите на коленото - Luxatio, distorsio et distensio articularum et ligamentorum genus (S83)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/туматолог/ортопед. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува до 3 месеци. (конзилијарно мислење)

Дислокација, шинување и истегнување на зглобови и лигаменти на ниво на глуждот и стапалото - Luxatio, distorsio et distensio articularum et ligamentorum regionis malleoli et pedis (S93)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Rtg на повредената регија во два правци, преглед од хирург/туматолог/ортопед. - ПЗЗ,СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува до 2 месеци.

Повреди што зафаќаат повеќе телесни регии (T00-T14)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Стандардни лабораториски наоди, преглед од хирург/трауматолог/ортопед/неврохирург. - ПЗЗ, СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува до максималното времетраење за спреченост за работа од соодветната регија со шифра на дијагноза S.

Ефекти од туѓо тело што навлегло низ природен отвор (T15-T19)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Стандардни лабораториски наоди, преглед од специјалист од соодветната дејност(интернист/хирург/офталмолог/оториноларинголог/пулмолог/гастроентерохепатолог/уролог/ гинеколог.). -ПЗЗ, СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: нема основ за продолжување на боледувањето.

Изгореници и корозии (Т20-Т32)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Стандардни лабораториски наоди, преглед од хирург или советен специјалист во зависност од зафатената регија. (офталмолог, оториноларинголог, пулмолог, гастроентерохепатолог, уролог, гинеколог.). -ПЗЗ, СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува зависно од степенот и површината на зафатената регија според мислење и наод на специјалистот од соодветната дејност.(да се утврди временска рамка)

Труење со лекови, медикаменти и биолошки супстанции (Т36-Т50)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Стандардни лабораториски наоди, преглед од интернист/ токсиколог. -ПЗЗ, СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува според мислење и наод на специјалистот.(да се утврди временска рамка)

Токсични ефекти од супстанции, главно немедицински, според изворот (Т51-Т65)

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите , само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки – ПЗЗ

До 15 дена: Стандардни лабораториски наоди, преглед од интернис/токсиколог/специјалист по медицина на трудот/невролог/ психијатар. -ПЗЗ, СЗЗ,ТЗЗ.

Над 15 дена: Спреченоста за работа се продолжува според мислење и наод на специјалистот.(да се утврди временска рамка)

ГРУПА XX НАДВОРЕШНИ ПРИЧИНИ ЗА МОРБИДИТЕТОТ И МОРТАЛИТЕТОТ (V01-Y98)

Транспортни несреќи (V01-V99), Други надворешни причини за случајна повреда (W00-X59), Компликации од медицинска и хируршка нега (Y40-Y84)

Оваа група овозможува класификација на настаните и условите во надворешната средина кои предизвикуваат повреди, труења и други неповолни ефекти. Таму каде што е применливо, овие шифри се користат покрај основната шифра која укажува на основното заболување и оваа група, сама по себе, не може да биде причина за привремена спреченост за работа.

ГРУПА XXI ФАКТОРИ ШТО ВЛИЈААТ НА ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА И КОНТАКТ СО ЗДРАВСТВЕНИТЕ СЛУЖБИ (Z00-Z99)

Овие фактори може да бидат причина за привремена спреченост за работа кај лица кои може, но не мора да бидат болни, а ја користат здравствената служба од одредени специфични причини (пр. давање на органи или ткива, примање на профилактички вакцини или советување за проблем кој, сам по себе, не е болест, ниту повреда).

До 7 дена: Избраниот лекар може да утврди привремена спреченост за работа во траење до 7 дена без примена на критериумите, само врз основа на усвоени доктринарни ставови, дијагностички и терапевтски постапки (ПЗЗ)

До 15 дена: зависи од факторот кој се утврдува, а го одредува надлежниот специјалист. Спреченост за работа во времетраење од 7-15 дена.

Над 15 дена: нема основ за продолжување на боледување.

Надзор на високоризична бременост (Z35)

За шифрата на дијагнозата Z35-Надзор на високоризична бременост, не следува спреченост за работа.

Во случај на патолошка состојба во текот на бременоста се користи шифрата на дијагнозата на основното заболување кое довело до патолошката состојба во текот на бременоста.

Апсолутната и релативната спреченост за работа трае согласно критериумите утврдени со шифра на дијагноза за основното заболување.

ПОСТОПЕРАТИВНИ СОСТОЈБИ

Операции на ушката, надворешен ушен канал (отопластика, меатопластика и др.)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 2 недели по завршување на хоспитализација.

Операции на ушното тапанче (имплантација на вентилаторни цевчиња, репозиција на ушно тапанче, амбулантска ревизија и сл.)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 1 недела по завршување на хоспитализација.

Операции на средно уво и мастоид (мастоидектомија, разни видови тимпаноластики)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 4 недели по завршување на хоспитализација, а во случаи на компликации според мислење на ОРЛ хирург до 6 недели по завршувањето на хоспитализацијата.

Над 15 дена: отпусно писмо со препорака за боледување до 4 недели по завршувањето на хоспитализацијата, а во случаи на компликации според мислење на ОРЛ хирург до 6 недели по завршувањето на хоспитализацијата.

Операции на стапес, фаџијалис и внатрешно уво (стапедопластика, лабиринтектомија, декомпресија на n.VII / неуросутира/неуропластика)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 4 недели по завршување на хоспитализација, а во случаи на компликации според мислење на ОРЛ хирург до 6 недели по завршувањето на хоспитализацијата

Операции на нос (тампонада при епистакси, репозиција на фрактура и сл.)

Спреченоста за работа е оправдана со специјалистички извештај и/или отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 7 дена по интервенцијата/операцијата.

Операции на носната преграда и носни школки (септоластика, мукотомија и др.)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 14 дена по завршувањето на хоспитализацијата.

Операција на крајници – Tonsillectomia

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 14 дена по завршување на хоспитализацијата

Операции на носни полипи и на етмоидни синуси (Polypectomia, ендоназална етмоидектомија)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 14 дена по завршување на хоспитализацијата

Операции на максиларен синус (Caldwell- Luc, Denker)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 4 недели по завршување на хоспитализацијата

Операции на фронталните синуси (остеопластични, радикални)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 4 недели по завршување на хоспитализација, а во случаи на компликации според мислење на ОРЛ хирург до 6 недели по завршувањето на хоспитализацијата

Ендоларингеални операции во микроларингоскопија (Отстранување на полипи, едем на гласилки и сл.)

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 14 дена по завршување на хоспитализацијата.

Инцизија и дренажа на флегмона на вратот

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 14 дена по завршување на хоспитализацијата

Сложени реконструктивни операции на ларинксот

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 2 месеци по завршување на хоспитализацијата, во случаи на компликации со

конзилијарно мислење од 3 специјалисти ОРЛ хирурзи од болничка здравствена установа. (да се утврди временската рамка)

Операција на штитна жлезда – Strumectomy

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 4 недели по завршената хоспитализација, во случаи на компликации според мислење на соодветен специјалист. (да се утврди временската рамка)

Операција на жолчно кесе – Cholecystectomy

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 4 недели по завршената хоспитализација во случаи на компликации според мислење на хирург. (да се утврди временската рамка)

Операција на желудник - Resectio ventriculi

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 2 месеци по завршената хоспитализација. Во случаите каде се јавиле компликации, за продолжување на боледувањето 2 месеци потребно е конзилијарно мислење. (да се утврди временската рамка)

Операција на бубрег – Nephrectomy

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 2 месеци по завршената хоспитализација. Во случаите каде се јавиле компликации, за продолжување на боледувањето 2 месеци потребно е конзилијарно мислење. (да се утврди временската рамка)

Операција на слепо црево – Appendectomy

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 4 недели по завршената хоспитализација во случаи на компликации според мислење на хирург. (да се утврди временската рамка)

Операција на препонска кила – Hernioplastica

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 6 недели по завршената хоспитализација. Во случаите каде се јавиле компликации, за продолжување на боледувањето над 6 недели потребно е конзилијарно мислење. (да се утврди временската рамка)

Операции на гениталните органи на жените: инцизија, биопсија, аблација на полип, продувување на јајникот со контрастно снимање, абразија, конизација на грлото на матката, лапараскопија

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 6 недели по завршената хоспитализација. Во случаите каде се јавиле компликации, за продолжување на боледувањето над 6 недели потребно е конзилијарно мислење. (да се утврди временската рамка)

Операции на матка и јајници - Hysterectomy totalis cum adnexectomy

Спреченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 6 недели по завршената хоспитализација. Во случаите каде се јавиле компликации, за продолжување на боледувањето над 6 недели потребно е конзилијарно мислење (да се утврди временската рамка)

Операции на срце - бај-пас, поправка и замена на срцеви валвули, хируршко затварање на септални дефекти (ASD, VSD) , затворање со „чадорче“и затворање на перзистентен дуктус (PDA)

Спеченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 6 недели по завршување на хоспитализација.

Операции на големи крвни садови – операција на абдоминална, торакална или абдоминално-торакална аорта

Спеченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 6 недели за абдоминална или торакална аорта, односно 8 недели за абдоминално-торакална аорта по завршената хоспитализација.

Операции на периферни крвни садови (периферен бај-пас) – каротида и крвни садови на екстремитети

Спеченоста за работа е оправдана со отпусно писмо од болничка здравствена установа со препорака за боледување до 6 недели по завршената хоспитализација.